

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 193/04-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ireny Rusňákovej, K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. K., K., ktorou namietala porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 7/97, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo Ireny Rusňákovej na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 7/97 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice – okolie **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 7/97 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Irene Rusňákovej **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice – okolie **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice – okolie je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Ireny Rusňákovej advokátke JUDr. M. K., K., vo výške 9 324 Sk (slovom deväťtisícristodvadsaťštyri slovenských korún).

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ireny Rusňákovej n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2004 doručená sťažnosť Ireny Rusňákovej, K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. K., K., ktorou namietala porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 7/97.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2004 a podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ju uznesením č. k. III. ÚS 193/04-10 prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, ktoré vzhľadom na charakter konania nemohlo prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že od roku 1996 sa na okresnom súde vedie konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti a doteraz nie je vo veci rozhodnuté. Preto sa opätovnými žiadosťami domáhala, aby súd konal pružnejšie a rýchlejšie. Rozhodnutie vo veci samej je o to naliehavejšie, že žalovaní, ktorí

sú doteraz podielovými spoluvlastníkmi, začali robiť rekonštrukciu domu stojaceho na ich reálne vyčlenenej časti pozemku bez stavebného povolenia a bez jej súhlasu. Žalovaní zatarasili stavebným materiálom vchod do záhrady, preto sa nemôže z ulice cez bránu dostať autom do záhrady. Napriek opätovným sťažnostiam do roku 2002 boli vo veci vykonané len tri pojednávania a jedna ohliadka miesta. Vzhľadom na nečinnosť okresného súdu sa domnieva, že bolo porušené jej základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka podala sťažnosť Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na prietahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 7/97. Na sťažnosť odpovedal podpredseda okresného súdu JUDr. J. Ch. listom z 11. októbra 2002. Vec preskúmal a konštatoval, že vo veci bolo doteraz vykonaných 20 úkonov. Uviedol, že sťažnosť je dôvodná a pri prejednávaní veci vznikli prietahy v konaní za obdobie od 2. mája 1997 do 10. februára 1999, od 27. apríla 1999 do 2. marca 2000 a od 24. mája 2000 do 25. apríla 2001.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že v roku 2003 bolo vo veci vykonané jedno pojednávanie za účelom vypracovania znaleckého posudku. Podľa jej názoru okresnému súdu v predmetnej veci nebránila žiadna zákonná prekážka, aby vec bola prejednaná a rozhodnutá bez prietahov.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľka ďalej žiadala priznať finančné zadost'učinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, a to vo výške 200 000 Sk. Sťažovateľka svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnila tým, že celá doba nečinnosti okresného súdu mala dopad aj na jej psychiku, spôsobovala jej morálnu ujmu spočívajúcu v neistote a obave o rozhodnutie štátneho orgánu. Počas sporu sa vzťahy medzi účastníkmi konania vážne zhoršili, preto má záujem na čo najrýchlejšom ukončení súdneho sporu.

V rámci prípravy pojednávania sa na základe výzvy ústavného súdu k sťažnosti písomne vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo vyjadrení uviedol podrobný prehľad priebehu konania vedeného pod sp. zn. 14 C 7/97.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrenia predsedu okresného súdu a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 7/97:

Žalobkyňa v 1. rade (v konaní vedenom na ústavnom súde sťažovateľka) podala návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktorý bol okresnému súdu doručený 17. mája 1996. Okresný súd listom z 30. mája 1996 postúpil vec sp. zn. 14 C 245/96 Obvodnému súdu Košice 2 ako miestne príslušnému súdu. Právny zástupca žalobkyne listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 11. júna 1996, oznámil okresnému súdu, že s postúpením veci nesúhlasí, pretože rozhodnutie okresného súdu nebolo správne. Podľa jeho názoru je v tomto prípade príslušný súd, v obvode ktorého sa nachádza nehnuteľnosť, a nie všeobecný súd. Obvodný súd Košice 2 nesúhlasil s postúpením veci. Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 13 Nc 68/96 z 30. septembra 1996 rozhodol, že miestne príslušný je Okresný súd Košice – okolie. Dňa 9. januára 1997 bol spis odstúpený z Okresného súdu Košice II miestne príslušnému okresnému súdu. Sudkyňa dala 25. februára 1997 doručiť návrh žalovaným v 1. a 2. rade. Žalovaní sa písomne vyjadrili k návrhu 2. mája 1997. Žalobkyňa v 1. rade listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 10. februára 1999, urgovala vytýčenie termínu pojednávania. Sudkyňa 15. februára 1999 vytýčila termín prvého pojednávania na 17. marec 1999. Pojednávanie, na ktorom boli vypočutí žalobkyňa v 1. rade a žalovaní v 1. a 2. rade, bolo odročené na neurčito za účelom posúdenia navrhnutého dokazovania. Žalobkyňa v 1. rade listom z 27. marca 1999 vzniesla námietku zaujatosti voči sudkyňi JUDr. Ľ. A. Dňa 13. apríla 1999 bol spis predložený na rozhodnutie o námietke zaujatosti Krajskému súdu Košice, ktorý uznesením č. k. 12 Nc 12/99-39 z 15. apríla 1999 rozhodol, že sudkyňa JUDr. Ľ. A. nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 7/97.

Dňa 21. marca 2000 bolo vytýčené pojednávanie na 19. apríl 2000. Toto pojednávanie bolo odročené na 24. máj 2000, pretože sa nedostavili žalobkyňa v 2. rade a svedok. Na pojednávaní 24. mája 2000 bola vypočutá žalobkyňa v 2. rade, ale bez ospravedlnenia sa nedostavili svedkovia, ktorým predvolanie bolo doručené. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom posúdenia doterajšieho dokazovania. Dňa 21. mája 2001 bola urobená ohliadka na mieste samom a spísaná zápisnica. Pojednávanie 6. júla 2001 bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania. Okresný súd uznesením č. k. 14 C 7/97-67 zo 7. decembra 2001 ustanovil súdneho znalca Ing. E. T. na vypracovanie jednotlivých alternatív zodpovedajúcich geometrickému plánu a vypracovanie písomného znaleckého posudku v lehote 30 dní. Okresný súd 21. marca 2002 urgoval vypracovanie znaleckého posudku. Znalec Ing. E. T. listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 12. apríla 2002, oznámil, že od 26. apríla 2002 do 31. marca 2003 nebude môcť vykonávať znaleckú činnosť z dôvodu jeho pobytu v zahraničí. Žalobkyňa v 1. rade listom z 3. októbra 2002 urgovala vytýčenie termínu pojednávania. Dňa 11. októbra 2002 bola urobená kontrola spisu podpredsedom okresného súdu JUDr. J. Ch. Boli zistené priet'ahy v konaní a sudkyňa bolo nariadené plynule vo veci konať. Žalobkyňa v 1. rade podala 28. októbra 2002 podnet Krajskej prokuratúre v Košiciach. Sudkyňa JUDr. Ľ. A. vo vyjadrení k podaniu uviedla, že vzhľadom na obsah podania, v ktorom navrhovateľka bezdôvodne osočuje jej osobu, sa cíti byť zaujatá. Dňa 26. novembra 2002 bol spis sp. zn. 14 C 7/97 pridelený na prejednanie sudkyňi L. S. Listom z 29. januára 2003 okresný súd vyžiadal výpis z katastra nehnuteľností od právnych zástupcov účastníkov konania. Dňa 6. marca 2003 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom zadováženia znaleckého posudku z odboru geodézie a kartografie. Okresný súd uznesením č. k. 14 C 7/97-100 z 5. mája 2003 nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil súdneho znalca J. A. na vypracovanie znaleckého posudku v lehote dvoch mesiacov. Žalobkyňa v 1. rade listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 2. júna 2003, namietala osobu znalca J. A. Po doplnení námietky a po následnom vyjadrení súdneho znalca prejednávajúca sudkyňa rozhodla uznesením z 15. augusta 2003, že súdny znalec nie je vylúčený. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 14. novembra 2003. Dňa 2. decembra 2003 bol zaslaný znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania. Žalobkyňa v 1. rade vrátila znalecký posudok na prepracovanie, lebo podľa jej názoru na geometrickom pláne vo variante č. 1 nie je správne uvedená hranica

rozdelenia pozemku. Dňa 11. januára 2004 žalobkyňa v 1. rade podala námietku zaujatosti voči prejednávajúcej sudkyňi. Sudkyňa sa vyjadrila k vznesenej námietke zaujatosti, že sa necíti byť zaujatá. Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 11 NcC 6/04-145 z 30. januára 2004 rozhodol, že sudkyňa JUDr. L. S. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 7/97. Ďalšie pojednávanie konané 13. februára 2004 bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia znaleckého dokazovania. Dňa 15. marca 2004 požiadal okresný súd obec Baška o doručenie stanoviska k navrhnutým rozdeleniam nehnuteľnosti. Stanovisko obce bolo okresnému súdu oznámené listom z 26. marca 2004. Okresný súd uznesením č. k. 14 C 7/97-158 z 25. júna 2004 nariadil znalecké dokazovanie z odboru geodézie a kartografie a uložil znalcovi povinnosť vyhotoviť geografický plán spôsobilý pre zápis novovytvorených parciel v katastrálnom území Baška podľa alternatívy 2 znaleckého posudku č. 5/2002, a to v lehote 60 dní.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo na to, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu najmä podľa týchto troch kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98, I. ÚS 3/00).

Pokiaľ ide o kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu veci, pričom na základe týchto hľadísk konanie o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nehodnotil ako zložitú vec.

Pri kritériu „správanie účastníkov“ ústavný súd zistil, že správanie účastníkov konania bolo súčinnosťné, avšak namietanie zaujatosti voči pojednávajúcim sudkyňiam a znalcovi zo strany sťažovateľky taktiež prispelo k predĺženiu doterajšej doby konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd považuje za potrebné najmä uviesť, že súdne konanie, ktoré v právnej veci sťažovateľky začalo 17. mája 1996, je stále vedené na súde prvého stupňa bez toho, aby bolo do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu rozhodnuté vo veci samej. Vyplýva to z vyjadrenia, ktoré poskytol okresný súd ústavnému súdu.

Pri skúmaní toho, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu označeného základného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je. Za prvé obdobie zbytočných prietahov v konaní treba označiť obdobie od 30. mája 1996, keď bol spis postúpený Okresnému súdu Košice II, do 9. januára 1997, keď bol spis vrátený okresnému súdu, a to kvôli zjavne nesprávnemu posúdeniu miestnej príslušnosti okresného súdu. Ďalšie obdobia zbytočných prietahov v konaní boli následkom nečinnosti okresného súdu, a to od 25. februára 1997 do 15. februára 1999, od 15. apríla 1999 do 21. marca 2000 a od 24. mája 2000 do 21. mája 2001.

V konaní okresného súdu sp. zn. 14 C 7/97 teda došlo ku zbytočným prietahom v celkovej dĺžke 53 mesiacov, ktoré treba považovať za porušenie práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri vymedzení celkovej dĺžky zbytočných prietahov bral do úvahy iba obdobie, v ktorom sa nekonalo vo veci z dôvodu chybného postupu súdu pri určení miestnej príslušnosti, a obdobie nečinnosti okresného súdu, pretože v ďalších obdobiach aj sťažovateľka mala určitý podiel na dĺžke konania (namietanie zaujatosti voči vec pojednávajúcim sudkyňiam, ale aj znalcovi a rozhodnutie o námietkach zaujatosti taktiež predĺžilo dĺžku konania).

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a taktiež prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.“

Sťažovateľka požadovala primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk a výšku primeraného finančného zadosťučinenia zdôvodnila tým, že celková dĺžka konania mala vplyv aj na jej psychiku, spôsobovala jej morálnu ujmu spočívajúcu v neistote a obave o rozhodnutie štátneho orgánu.

Ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie a pri určovaní jeho výšky vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na to, že celková doba konania okresného súdu bola poznačená zbytočnými priet'ahmi z dôvodu nesprávneho posúdenia príslušnosti okresného súdu a nečinnosti okresného súdu, ústavný súd rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde vo výške 40 000 Sk. Vo zvyšnej časti návrhu o primeranom finančnom zadosťučinení nevyhovel.

Právna zástupkyňa s'ťažovateľa v s'ťažnosti žiadala ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), podľa ktorého odmena za jeden úkon je 1/3 výpočtového základu, t. j. 4 534 Sk. Odmena trov podľa návrhu právnej zástupkyne pozostáva za úkony prevzatie a príprava zastúpenia a podanie s'ťažnosti a 2-krát režijný paušál, t. j. spolu 9 324 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou s'ťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

S'ťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti 4 534 Sk za každý úkon podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. 136 Sk. Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov vo výške 9 340 Sk. Ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške, ktorú požadovala právna zástupkyňa sťažovateľky, t. j. 9 324 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2004